

Svar på interpellation om kvalitetsarbetet i skolan

Christopher Lagerqvist (M) har i en interpellation ställt en fråga avseende kvalitetsarbetet i skolan

När kommer Utbildningsnämnden att uppgradera sina arbetssätt inom FoU-arbetet, så att skolornas underprestation kan motverkas och helst upphöra?

Svensk skola ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det innebär att de metoder och arbetssätt som används ska ha en stark forskningsförankring och/eller en förankring i lärares systematiska erfarenheter. Vilken forskningsmetod som skall appliceras måste alltid avgöras utifrån forskningsfrågans art och de förutsättningar som föreligger. Randomiserade studier har i många fall den största vetenskapliga signifikansen, men passar inte alla studier och används oftast tillsammans med andra, ofta kvalitativa, metoder. Vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), som Lagerqvist nämner som ett exempel, sker exempelvis samarbeten med forskningsmiljöer med tyngdpunkt i kvalitativa metoder. Randomiserade studier är stora och mycket kostsamma, varför även IFAU förespråkar kvasiexperimentella designer för avgränsade utvecklingsprojekt på skolor, exempelvis parallellklasser som kontrollgrupper. Randomiserade metoder passar allra bäst vid stora nationella utvärderingar som till exempel värdet av programmeringssatsningar. Att använda sig av randomiserade modeller i ett, i både tid och omfattning, avgränsat projekt är inte genomförbart.

Vidare finns det inget forskningsstöd för att framtagande av färdiga standardiserade utbildningspaket höjer elevers måluppfyllelse. Det föreligger stora skillnader mellan de förutsättningar som möjliggör evidensbaserade metoder inom sjukvården och de förutsättningar som råder i skolan där yttre faktorer som elevgrupp, lärares enskilda praktik, enskilda elevers förkunskaper och mående är avgörande. Det är också därför Skolforskningsinstitutet, istället för ett evidensbaserat arbetssätt, talar om evidensinformerat arbetssätt. Läraren och professionen måste alltid ta hänsyn till hur unika klassrumsförutsättningar ställer krav på anpassningar av lektionsupplägg, oavsett om de är framtagna genom randomiserade studier eller inte.

Lagerqvist får det att framstå som att lärarutbildning, pedagogik och didaktik inte tillämpar randomiserade studier. Detta stämmer inte. Metoden är väl förankrad och tillämpas i ett flertal pågående projekt, exempelvis Kajsa Bråting om programmering i relation till ökad förståelse i matematik eller Thomas Nygrens studier kring metoder för att undervisa framgångsrikt i källkritik kopplat till samhällsvetenskapliga ämnen.

Att framtagande av standardiserade utbildningspaket skulle vara ett internationellt vedertaget framgångsrecept stämmer inte heller. Det är istället så att om vi bortser från systemfaktorer på övergripande nivå, vilka i de flesta internationella studier lyfts fram som de starkaste förklaringsorsakerna (till exempel OECD rapporten 2015), så lyfts istället lärares arbetssätt fram. Det som är mest framgångsrikt är de skolsystem som lyckas med att skapa

förutsättningar för lärare att långsiktigt utveckla sin praktik utifrån elevers resultat. Centralt i detta arbete är lärarens förståelse av elevens lärande och vilka krav svaga elevresultat ställer på undervisningens utformning. Bäst i klassen är de asiatiska länderna, där till exempel matematikundervisningen i Japan är väl beforskad.

Att inte det arbete våra lärare under handledning av bland annat kompetenta lektorer genomför i forskningscirklar och i forsknings- eller utvecklingsprojekt skulle vara av intresse för andra lärare är också felaktigt. Det stämmer inte heller att de skulle vara orienterade mot storheter som glädje, aktivitet och subjektiva upplevelser. Det finns ett flertal exempel på hur resultat spridits till andra skolor (språkutvecklande arbetssätt inom ramen för Sprint, lässtrategier för sakprosa och analysverktyg för lärande i förskolan för att nämna några exempel).

Syftet med detta projekt är inte heller att ta fram färdiga undervisningspaket, även om till exempel lärarhandledningar kan vara en slutprodukt, utan vid sidan om resultatspridningen framförallt stärka lärarens och skolans forskningslitteracitet och andra metodiska hantverk för att långsiktigt kunna arbeta för ökad måluppfyllelse. Det är trots allt så att vi under de senaste åren ser förbättrade resultat över tid och ett starkt fokus på kvalitetsarbetet, bland annat genom att följa enskilda elevers resultatutveckling. Det fokuset ska vi upprätthålla och görs bäst i en förtroendefull dialog och genom att hitta optimala förutsättningar för våra lärare i arbetet med deras kärnuppdrag.

Helena Hedman Skoglund (L)
Ordförande utbildningsnämnden